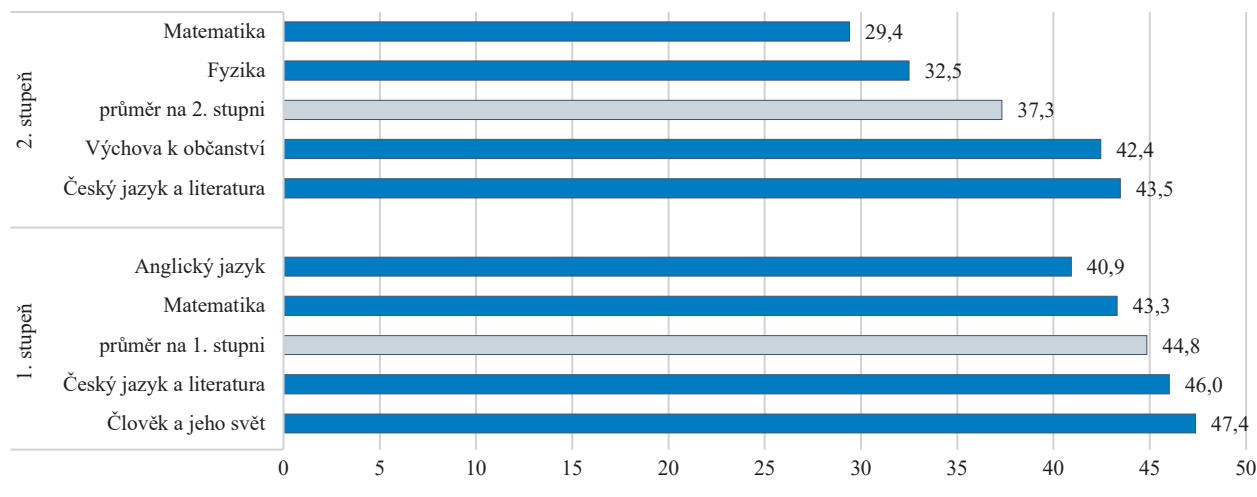

Sledování znaků dokládajících podporu procesu učení ze strany učitele významně doplňuje četnost znaků dokládajících aktivity podporující učení na straně žáka (jako jsou samostatné objevování nových poznatků, zapojení všech žáků do rozhovorů a jejich vzájemná diskuze, rozvoj kreativity, zájem žáků, vrstevnické hodnocení). Četnost znaků aktivit žáků podporujících jejich učení byla průměrně jen 41 %, což je druhý nejnižší výskyt souhrnného znaku. Výraznější vliv měla aprobovanost učitele (o 7 p. b. vyšší výskyt). Počet přítomných žáků ve třídě naproti tomu neměl zásadnější vliv, mimo počtů 25 a více žáků, kdy již četnost sledovaných znaků klesá. Výrazný je i rozdíl mezi prvním a druhým stupněm (o 8 p. b. častější výskyt na prvním stupni). Hlavní rozdíly mezi prvním a druhým stupněm jsou dány výrazně nižším zájmem žáků o výuku (o 14 p. b.), menším podílem hodin, ve kterých se dostal téměř každý žák ke slovu (o 17 p. b.), nižším výskytem metod rozvíjejících kreativitu (o 9 p. b.) a méně častým využíváním vrstevnického hodnocení (o 7 p. b.).

GRAF 44 | Četnost znaků aktivit podporujících učení na straně žáka ve vybraných předmětech na 1. a 2. stupni (v %)

Z porovnání všech čtyř souhrnných znaků (kvalita organizace vyučovací hodiny, kvalita způsobu organizace výuky, podpora procesu učení na straně pedagoga a aktivity podporující učení ze strany žáka) plyne, že všechny s vyššími ročníky klesají, bez ohledu na předmět (viz matematika). Klesající trend způsobuje výrazně nižší efektivitu učebního procesu na druhém stupni a v důsledku toho propad výsledků žáků zvláště bez výraznější opory v rodinném zázemí, které by dokázalo neefektivitu vzdělávání kompenzovat.

Systematické sledování vzdělávacího pokroku každého žáka a zohledňování individuálních potřeb žáků při plánování a realizaci výuky je hodnoceno ve třetím kritériu. Z hodnocení celkové situace ve školách plyne, že ve více než polovině škol má podstatná část pedagogů v těchto činnostech zásadní nedostatky.

V hodinách byly sledovány znaky kvality individualizace (rozdílná úroveň vzdělávacího cíle pro některé žáky, snížení náročnosti výuky v případě identifikovaných problémů na straně žáků, využívání tvořivosti žáků, plnění různě náročných úkolů, úspěch žáků se slabšími výsledky, sledování pokroku žáků, kvalita klasifikačních podkladů a využívání žakovského portfolia pro hodnocení). Průměrná četnost uvedených znaků v hodinách je nejnižší ze všech souhrnných znaků a činí jen 28 %. Ani počet žáků ve třídě, ani aprobovanost pedagoga nemají výraznější vliv. Podstatný rozdíl je ale mezi výukou na prvním a druhém stupni (o 11 p. b. je častější výskyt na prvním stupni než na druhém). Příčinou rozdílu je vyšší kvalita dokladů vzdělávacích pokroků u žáků, která je nutným předpokladem pro případnou další individualizaci výuky, a také zaměření výuky i na žáky se slabšími znalostmi. Ve vyšších ročnících je celkově nižší úroveň kvality individualizace.